

Fundacions pioneres arreu del territori

Pere A. Fàbregas
President de la Coordinadora
Catalana de Fundacions
@fabregaspere

Una característica notable del mapa fundacional de Catalunya és que les més de 2.500 fundacions censades al Registre del Departament de Justícia estan molt distribuïdes pel conjunt del territori català. De fet, excepte l'Alta Ribagorça, amb una població que no arriba als 4.000 habitants, totes les comarques catalanes en tenen. Aquestes fundacions despleguen una gran vitalitat i s'ocupen de donar resposta a les demandes de la població en matèria educativa, sanitària, de serveis socials i cultural, però també esportiva, de cooperació o de defensa del medi ambient. Les fundacions donen servei a nuclis de població allunyats de les grans ciutats que, per tant, de vegades escapen a les prioritats dels poders públics.

Aquesta vocació ve de lluny. Com diu l'eslògan del nostre 40è aniversari: "Les fundacions fem les coses possibles." Precisament, en la gala amb què hem celebrat els 40 anys de la Coordinadora Catalana de Fundacions homenatgem vuit fundacions associades amb més de 500 anys d'història. Totes elles, repartides pel territori. La més antiga és la Fundació Hospital de Sant Celoni, creada l'any 1170 pels monjos de l'Orde Hospitalària de Sant Joan de Jerusalem amb la finalitat d'atendre les necessitats de l'època medieval, bàsicament la fam, la marginació i les malalties contagioses.

TRES DE VUIT FUNDACIONS PIONERES

El Vallès Oriental té el privilegi de comptar amb tres d'aquestes vuit fundacions pioneres, de més de 500 anys d'història. Es tracta, concretament, de la ja esmentada de Sant Celoni, a més de la Fundació Privada Hospital Asil de Granollers, originària del 1328, i la Fundació Residència Santa Susanna, de Caldes de Montbui, creada l'any 1386.

L'antic Hospital Asil de Granollers depenia de l'Església fins al 1521, quan va passar al municipi. Ara és un centre d'atenció sanitària, sociosanitària i social, format per un centre geriàtric, l'Hospital General de Granollers i l'Hospital de Dia Sant Jordi. Pel que fa al centre de Caldes de Montbui, va ser fundat pels germans Lunes i Iliurat a l'administració de la parròquia i els Jurats de la vila per atendre malalts i pobres. Avançat al seu temps, al segle XIV ja disposava d'un consell d'administració. Dedicat

**Les fundacions
del Vallès Oriental amb més
de 500 anys han sobreviscut
el pas de la nostra història
i ara són centres de referència**

després a asil, hospital i escola, actualment és una moderna residència geriàtrica.

Aquestes fundacions amb més de 500 anys van sobreviure el pas sovint convuls de la nostra història i ara han esdevingut centres de referència amb equipaments de tecnologia de punta. Em refereixo als hospitals, centres de salut i residències de tercera edat creats i regentats per les fundacions Sant Andreu Salut de Manresa (de l'any 1260), la Fundació Salut Empordà (Figueres, 1313), la Fundació Hospital Sant Joan Baptista (Sitges, 1324), la Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Barcelona, 1401) i la Fundació Hospital de Sant Pau i Santa Tecla (Tarragona, 1464).

El fet fundacional no és, però, una cosa del passat, fruit de la voluntat d'uns fundadors que llegaven el seu patrimoni en favor d'una causa benèfica, sinó que té plena vigència. Una prova és que augmenta el nombre de fundacions registrades al Departament de Justícia. Les 14 fundacions que van ser pioneres l'any 1983 un cop aprovada la primera Llei de Fundacions de Catalunya, van veure elevar el nombre a 471 l'any 1990; a 1.289, en el tombant de segle, i a més de 2.500, en l'actualitat. S'ha doblat, per tant, durant el segle XXI.

VOCACIÓ DE SERVEI PERMANENT

Les fundacions tenim, doncs, una vocació de servei permanent, tot i que renovat en funció dels temps i de les noves necessitats. M'agrada fer servir la definició que el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans fa de la paraula *fundar*: 'Donar principi, naixença (a una cosa que ha de durar)'. Fa segles, la missió encomanada era atendre malalts, pidolaires, orfes i víctimes de la guerra. Ara, sota el paraigua de fundacions, a més dels sectors tradicionals trobem centres científics i de recerca de referència mundial. La plantilla del conjunt de fundacions catalanes gira al voltant dels 80.000 treballadors, aproximadament el 2,5% de l'ocupació a Catalunya, als quals cal afegir-hi els més de 36.000 voluntaris que aboquen temps i dedicació sense contraprestació econòmica. Aquest percentatge de treballadors que presten servei en fundacions és força més alt en comarques com el Bages (on representa el 6,4% de la població ocupada) el Ripollès (5,4%), Osona (4,1%) i el Tarragonès (4%).

La Coordinadora Catalana de Fundacions, com a representant del conjunt dels sectors fundacionals català, continuarà treballant al servei dels seus associats i alhora fent pedagogia de l'acció positiva de les fundacions per tal que siguin més conegudes pel conjunt de la societat i en tots els racons del territori.